

4. Медіаосвіта та медіа грамотність: підруч. / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волощенко; за наук. ред. В. В. Різуна. – К.: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.
5. Обущенко С. И. Образовательный форсайт качества и результативности дополнительного образования как цель модернизации деятельности УДОД / С. И. Обущенко // Известия Российского государственного педагогического университета им. А. И. Герцена. – 2007. – Том. 22, № 53. – С. 353–358.
6. Переверзева А. А. Опыт использования имитационных технологий в образовательном процессе / А. А. Переверзева. – 2013. – № 10 (26). – С. 101–104.
7. Песоцкий Ю. С. Высокотехнологическая образовательная среда: принципы проектирования / Ю. С. Песоцкий // Педагогика. – 2002. – № 5. – С. 26–35.
8. Путеводитель для преподавателей по миру современных информационных технологий / “Электронный университет” и LBS Education при поддержке Microsoft// e – teaching: эффективная работа преподавателей [Электронный ресурс]. – 2008. – Режим доступа : <http://www.e-teaching.ru/po/Pages/guide.aspx>. – Дата доступа 17.03.2013.
9. Семенова Н. Н. Форсайт в условиях глобализации / Н. Н. Семенова // Наука. Инновации. Образование: альманах. Вып. 5: Форсайт: основы и практика. – С. 129–141.
10. Семиченко В. А. Методологічна культура викладача вищої школи як умова формування його професіоналізму / В. А. Семиченко // Науковий вісник МДУ: Педагогічні науки [зб. наук. праць / за ред. В. Д. Будака, О. М. Пехоти]. – Миколаїв: МДУ, 2006. – Вип. 12, т. 1. – С. 43–50.
11. Украина оказалась на четвертом месте по использованию студентами ноутбуков [Электронный ресурс]. – Режим доступа к статье : <http://proit.com.ua/news/soft/2011/10/11/132229.html> (23.02.2012). – Назва з екрану.
12. Федоров А. В. Социальные коммуникации: новое в науке, образовании, технологиях / А. В. Федоров // Материалы междунар. науч.-практ. конф. – СПб.: Роза мира, 2004. – С. 83–86.
13. Хміль Н. Формування навичок ефективного використання блогів у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / Хміль Н., Дяченко С. // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 5 (Ч. 2). – С. 188–193.
14. Шелюбская Н. В. Практика форсайта в странах Западной Европы / Н. В. Шелюбская // Наука. Инновации. Образование: альманах. Вып. 5: Форсайт: основы и практика. – 2003. – С. 11–24.

Analysis of using interactive methods of teaching interworking in the process of preparation of the future tutors of pre-school educational establishments to the work with children of pre-school age has been done in the article; are prior in conducting SWOT-analysis as a method for preparation of the future specialists; the attention is concentrated on the fact that to media resources belong; didactic abilities of video materials have been singled out.

Key words: *future tutor, professional preparation, children of pre-school age, method SWOT-analysis, foresight-games, Internet-resources, blog, Skype-lecture, multimedia presentation.*

УДК 378.147
ББК 74.584

Мар'яна Лах

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

У статті визначено найважливіші джерела і проблеми впровадження інновацій в освіту, розглядаються підходи до трактування поняття “інновація”, “нововведення”, “педагогічна інновація”

Ключові слова: *інноваційна діяльність, інновація, нововведення, новація, педагогічна інновація.*

Сучасний етап модернізації системи освіти характеризується посиленням уваги до особистості, спрямування зусиль педагогів на розвиток творчого потенціалу учасників навчально-виховного процесу. Реалізація нових векторів розвитку освіти потребує використання інноваційних педагогічних технологій, творчого пошуку нових чи вдосконалених концепцій, принципів, підходів до освіти, суттєвих змін у змісті, формах і методах навчання, виховання, починаючи з ДНЗ.

Отже, зміни, що відбуваються в розвитку української держави, науки, освіти вимагають ґрунтовну підготовку фахівців, які здатні забезпечити якісний перехід від індустріального до інноваційно-інформаційного суспільства через новаторство в освіті, вихованні, науково-методичній роботі.

Сучасна освіта повинна готувати людину, котра здатна жити в надзвичайно глобалізованому і динамічно змінному світі, сприймати його змінність як суттєву складову власного способу життя. Глобалізація, трансформаційні процеси та неперервна інформаційна змінність обумовлюють включення людини в складну систему суспільних взаємовідносин, вимагають від неї здатності до нестандартних і швидких рішень. Саме тому основна увага у педагогічних колективах має приділятися питанням подолання консерватизму в підходах до навчально-виховної діяльності та існуючих стереотипів педагогічної праці в учасників процесу навчання і виховання. Тільки інноваційна за своєю сутністю освіта може виховати людину, яка є всебічно розвиненою, самостійною, самодостатньою особистістю, що керується в житті власними знаннями і переконаннями.

На думку дослідників, нове у педагогіці – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувалися або не використовувалися, але й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які несуть у собі прогресивне начало, що дозволяє у змінених умовах і ситуаціях достатньо ефективно вирішувати завдання виховання та освіти.

Така діяльність у сучасній психолого-педагогічній літературі отримала назву інноваційної і вона передбачає створення та поширення новацій у системі освіти на всіх її рівнях. Розкриття означеної проблеми науковцями здійснюється неоднозначно. Як у вітчизняній, так і у світовій літературі існують численні погляди на сутність і зміст поняття “інновація”.

Зокрема у світовій літературі немає однозначного визначення поняття “інновація”, оскільки воно перебуває у постійному розвитку і доповнюється певними аспектами, які враховують особливості та вимоги певного етапу розвитку.

На нашу думку, обґрунтування змісту поняття “інновація” як педагогічної категорії неможливе без встановлення його зв'язків з іншими, загальноновживаними, усталеними як у теорії, так і на практиці, поняттями.

Слід зауважити, що розбіжності у тлумаченнях спричинені неоднаковим баченням їх авторами сутнісного ядра, а також радикальності нововведень. Одні вчені переконані, що інновацією можна вважати лише те нове, що має кардинальні зміни у певній системі, інші зараховують до цієї категорії будь-які, навіть незначні нововведення. Отож поняття “інновація” та “нововведення” є схожими, але не тотожними.

Уперше поняття “інновація” (з лат. “innovation” – “відновлення, введення чогось нового, зміна”) з'явилося в етнографічних дослідженнях ХІХ століття для позначення процесу трансферу – проникнення елементів однієї культури в іншу та набуття при цьому нових, не властивих раніше якостей.

У більшості сучасних словників та довідників поняття “інновація трактується як процес, у ході якого винахід чи відкриття доводиться до стадії практичного застосування і починає давати економічний ефект, новий поштовх науково-технічних знань, що забезпечують ринковий успіх”; “інновація як процес, спрямований на створення, виробництво, розвиток та якісне удосконалення нових видів виробів, технологій, організаційних форм.

Відтак означену категорію окреслив австрійський вчений Й.Шумпетер на сторінках праці “Теорія економічного розвитку” (1912 р.). Під інновацією він розумів нову якість, властивість засобів виробництва, котру можна отримати шляхом удосконалення існуючого устаткування, уведення нових засобів виробництва, або систем його організації [11].

Надалі В.Золотогоров в Енциклопедичному словнику з економіки тлумачать інновацію як нову форму організації праці та управління, нові види технологій, які охоплюють не лише окремі установи й організації, але й різні сфери [5, с. 176].

Такі науковці, як О. Бутнік – Сіверський, О. Немчин, характеризують інновацію як “використання нових ідей, науково-технічних розробок і, взагалі, будь-яких творчих досягнень з метою одержання більш значимих, ефективних і корисних результатів в інтересах людини і суспільства в цілому”.

На думку Л. Канторовича інновації (новації) – це наукові відкриття або винаходи, що мають практичне застосування і задовольняють соціальні, педагогічні вимоги, дають ефект у відповідних галузях.

Пізніше зустрічаємо такі визначення поняття “інновації”:

- процес упровадження нових виробів, технологій тощо (Б. Санто, П. Друкер, Б. Твісс, Ф. Хаберланд, Л. Нейкова, Д. Черваньов);
- результат творчого процесу у вигляді продукту (П. Харів, Ю. Бажал, Р. Фатхутдінов, В. Мединський, П. Завлін, А. Васильєв, А. Кірякова, В. Максимов);
- комплекс заходів щодо вироблення та упровадження новинок (І. Буднікевич, Г. Осипов, І. Школа, О. Лапко).

Відповідно, Ю. Гільбух та М. Дробноход окреслюють, що інновація – це калька з англійської мови, в якій є слово “innovation”, що означає нововведення, новина, новаторство [1; 3].

В науковій літературі „нововведення” визначається як цілеспрямовані зміни, які вносять в середовище впровадження нові стабільні елементи, що спричиняють перехід системи від одного стану до іншого.

Так, Роджерс визначив нововведення, як ідею, яка є новою для певної людини. І не має значення чи є ця ідея об’єктивно новою чи ні, ми визначаємо її в часі, що минув з моменту її відкриття чи першого використання[4, с. 77].

Надалі Майлс нововведення визначає як цілком нову, особливу зміну, від якої ми чекаємо ефективності в процесі реалізації систематичних завдань[4, с. 77].

Відтак французький учений Е. Брансуїк виділив три можливі види педагогічних нововведень:

1) нововведеннями є освітні ідеї й практичні дії цілком нові й раніше невідомі. Таких цілком нових і оригінальних ідей дуже мало.

2) адаптовані, розширені або по-новому сформульовані ідеї й практичні дії, які набувають особливої актуальності в певному середовищі і в певний період.

3) нововведення, які обумовлені повторним визначенням завдань, коли в нових умовах реалізуються певні, раніше відомі дії, які їм сприяють успішному вирішенню цих завдань [4, с. 77].

Так відомий американський футуролог Е. Тоффлер зауважив, що серед проблем, з якими має справу суспільство, немає важливішої і складнішої, ніж проблема нововведень [10; 7].

Х. Барнет визначає нововведенням будь яку ідею (діяльність чи речовий результат), що є новою за своїми якісними ознаками порівняно з існуючими формами.

Відповідно, А. Пригожин доводить, що нововведення це перехід деякої системи з одного стану в інший зі своїм життєвим циклом тощо [7].

Подані вище визначення дають змогу зробити такі узагальнення:

- будь-яке нововведення спрямоване на кінцевий результат прикладного характеру;
- нововведення розглядається як складний процес, що передбачає зміни наукового, технічного, економічного, соціального спрямування;
- нововведення повинні забезпечувати економічну, технічну чи соціальну сфери ефект.

Отож бачимо, що вчені єдині в тому, що нововведення повинно означати спробу змінити систему освіти, усвідомлено й цілеспрямовано з метою удосконалення існуючої системи.

З середини ХХ століття на Заході поняття “інновації”, “новації” “нововведення” стали використовувати в освітній галузі.

Сучасні науковці при визначенні категорії “інновація” умовно поділяються на дві групи: ті, які розмежовують поняття “інновація” та “нововведення”, і ті, хто їх ототожнює.

Поряд із терміном “інновація” в науковій літературі зустрічається термін “новація”, який також не має чіткого визначення і багатьма авторами розглядається як синонім терміну “інновація”. Саме втілення нових ідей є ознакою, за якою відрізняють “інновації” від “новацій”: якщо педагог відкриває принципово нове, то він новатор, якщо трансформує наукову ідею – інноватор. Отже, розрізняємо поняття “інновація” та “новація”. За “новацією” закріплено розуміння засобу (новий метод, методика, технологія, програма тощо), “інновація” визначається як процес, що розгортається за певними етапами [3, с. 42].

У педагогічній науці не існує єдиної точки зору щодо розуміння поняття “педагогічна інновація”. Остання розглядається і як суб’єктивний фактор педагогічної діяльності, і як об’єктивний. Так, Г. Сиротенко зауважує, що все залежить від того, ким і на якому рівні розв’язується педагогічна проблема. Нове, що народжується у конкретному педагогічному колективі, має суб’єктивний характер і буде новим для певної кількості педагогів, коли ж вирішується принципово нова освітня проблема, то інновація має об’єктивну новизну. В. Сластьонін також підтримує думку про те, що інновація – це введення нового в мету, зміст, методи, форми навчання й виховання та організацію спільної діяльності вчителя та учня [9].

Педагогічні інновації стали предметом спеціального дослідження вчених у 50-х роках ХХ століття на Заході і в останні два десятиліття в нашій країні. Відповідно почала формуватися нова галузь знань – педагогічна інноватика.

Педагогічні інновації – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем. Прямим продуктом

інновацій є: нові навчальні технології, оригінальні виховні ідеї, форми та методи виховання, нестандартні підходи в управлінні. Побічним продуктом інновацій є: зростання педагогічної майстерності вчителя і керівника, рівня його культури, мислення, світогляду.

Інновації в освіті прийнято ділити на такі групи:

- інновації в змісті освіти (навчальні програми, підручники, посібники тощо)
- інновації в технології процесу навчання і виховання;
- інновації в організації навчально-виховного процесу;
- інновації в системі управління освітою.

Л. Даниленко характеризує освітню інноватику як окрему галузь педагогіки, яка має свій об'єкт (інноваційна діяльність учасників навчально-виховного процесу) та предмет (самі освітні інновації), закономірності й тенденції розвитку [2].

На думку Т. Поніманської необхідність педагогічної інноватики впливає з самої мети виховання – виховати особистість, здатну творити нове як у власній діяльності, так і в житті в умовах змінного соціуму.

Так, О. Савченко визначає педагогічну інновацію як “процес створення, поширення у використанні нових засобів (нововведень) для розв’язання тих педагогічних проблем, які досі розв’язувались по-іншому” [8; 6]; В. Паламарчук – як “результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем” [6].

На наш погляд, аналіз різних визначень інновації дає змогу зробити висновок, що специфічний зміст цієї категорії становлять зміни, а отже, головною функцією інноваційної діяльності є функція змін. Отже, інновації можна трактувати в трьох аспектах:

- інновація в широкому значенні – як будь-яка зміна, підвищує конкурентоспроможність суб'єктів навчання;
- інновація у вузькому значенні – як процес трансформації наукових досягнень у виробництво;
- інновація, яка впроваджена в практику.

Отже, згідно досліджень з однієї сторони інновації – це процес застосування нових технологій чи виробів, згідно з іншою, – результат у вигляді нових методів, продукції, технологічних процесів.

Зважаючи на те, що інноваційність є однією з домінуючих тенденцій розвитку людства, нова освітня парадигма вибудовується на засадах збереження і розвитку творчої потенції та стабільно активної життєдіяльності людини у змінних соціальних умовах, її спрямованості на самовизначення, готовності до сприйняття і розв’язання нових завдань. Серед проблем сучасної педагогіки пріоритетними є питання інноваційної діяльності як складової педагогічної інноватики, спеціальної наукової дисципліни, що розкриває загальні засади теорії інноваційно-педагогічних процесів. Інноваційна педагогічна діяльність є, на нашу думку, віддзеркаленням основних змін у тенденціях та закономірностях сучасної освіти в Україні.

1. Гільбух Ю.З., Дробноход М.І. Інноваційний експеримент у школі: На допомогу початкуючому дослідникові. – К., 1994. – 90 с.
2. Даниленко Л. І. Умови забезпечення інноваційної діяльності в навчально-виховних закладах освіти // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. 20-21 жовтня 1998. – Суми : Мрія-1, 1998.
3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник / К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

4. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних начальних закладів, 2-е вид. – К., “Освіта України”, “КНТ”, 2008. – 528 с.
5. Золотогоров В.Г. Экономика: Энциклопедический словарь / В.Г.Золотогоров. 2-е изд., стереотип. – Мн.: Книжный дом, 2004. – 720 с.
6. Паламарчук В. Ф. Інноваційні процеси в педагогіці. К., 1994.
7. Пригожин А.И. Новаторы и новации [Электронный ресурс] / В.В.Прищепенко. – Режим доступа: <http://www.ebiblioteka.ru>
8. Савченко О. Я. Державні стандарти шкільної освіти і управління інноваційними процесами // Пед. газета. – 2001. – № 8.
9. Сластенін, В.А., Подимова Л.С. Педагогіка: інноваційна діяльність. М., 1997.
10. Тоффлер Э. Третья волна. М.: ООО "Фирма "Издательство АСТ", 1999.
11. Шумпетер И. Теория экономического развития. – М.: Прогресс, 1982. – 203с.

The article outlines the major sources and problems of innovation in education, the approaches to the interpretation of the term “novation”, “innovation”, “pedagogical innovation”.

Key words: *novation, innovation, innovative activity, pedagogical innovation.*

УДК371. 132: 372. 4

ББК 74р30–215

Тамара Марчій-Дмитраш

ТЕОРЕТИКО-НАУКОВІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті обґрунтовано теоретико-наукові аспекти професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови в початковій школі. Конкретизовано суперечності усучасній вищій педагогічній професійній освіті. Проаналізовано особливості підготовки студентів другої половини ХХ століття. Висвітлено результати аналізу українських і зарубіжних дисертаційних праць. Окреслено актуальні проблеми підготовки вчителів іноземних мов початкової школи.

Ключові слова: *професійна підготовка, освіта, вчитель іноземної мови, початкова школа, молодші школярі.*

Актуальність дослідження. У зв'язку з євроінтеграцією України освіта як один із соціальних інститутів стає гнучкішою, змінюються та вдосконалюються навчальні плани, програми. Виняткову увагу зосереджено на аналізі її стану, розробці й застосовуванні у практиці нових підходів і методів навчання. Водночас, змінюються підходи й вимоги до організації навчального процесу, що відображено у Національній доктрині розвитку освіти, Державній концепції професійної освіти, законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, державних національних програмах “Освіта” (Україна ХХІ століття), “Вчитель”.

Ураховуючи той факт, що оновлення системи підготовки вчителів відбувається повільно, час від часу висувуються складніші вимоги до них (високий рівень професіоналізму в певній галузі, інноваційний і творчий підхід до педагогічної діяльності та готовність до змін, лідерські якості, високий рівень духовного і морального розвитку особистості, політична, правова і економічна культура, психологічна готовність до діяльності в обраній сфері, спроможність брати на себе відповідальність, комунікативні, ділові якості, володіння однією з поширених іноземних мов, володіння комп'ютерною технікою тощо [9, с. 44]), удосконалення